

CUMHURİYET SENATOSU

TUTANAK DERGİSİ

72 nci Birleşim

3 . 6 . 1971 Perşembe

İçindekiler

	<i>Sayfa</i>		<i>Sayfa</i>
1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	264:266	araştırma komisyonu Başkanlık Divanı- nın teşkil edildiğine dair Komisyon Ba- şkanlığı tezkeresi	271
2. — YOKLAMA	267	3. — Cumhuriyet Senatosu üyeleri Re- fet Rendeçi, İhsan Sabri Çağlayangil, Edip Somunoğlu ve Mukadder Özte- kin'e izin verilmesi hakkında Cumhuri- yet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/1012, 1014, 1015, 1016)	271:272
3. — DEMEÇLER VE SÖYLEVLER	267	4. — İki aydan fazla izin alan Er- zurum Üyesi Edip Somunoğlu'nun tahsisatının verilebilmesi hakkında Cum- huriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/1017)	272
1. — İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in; şakiler tarafından rehine alınan Sibel Erkan'ın kurtarılışı ve şakilerin ele geçi- rilmesine dair demeci.	267:269	5. — SEÇİMLER	272
2. — Bingöl Üyesi Arif Hikmet Yurt- sever'in; Bingöl ve dolaylarında vukua gelen depremin zararlarına, Hükümetçe alınan tedbirlere ve bu bölgede yapılması gereken işlere dair demeci.	269:270	A. — Anayasa Mahkemesine bir yedek üye seçimi.	272
4. — BAŞKANLIK DİVANININ GE- NEL KURULA SUNUŞLARI	271	B. — Başkanlık Divanında münhal bu- lunan iki kâtipliğe üye seçimi.	272
1. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Dışişleri Bakanı Osman Olca'y'a, dönüşüne kadar, Devlet Bakanı ve Ba- bakan Yardımcısı Sadi Koçaş'ın vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezke- resi (3/1020)	271	C. — Yüksek Hâkimler Kuruluna üç asıl üye seçimi.	272
2. — İçel iline bağlı Gülnar ilçesi be- lediyesinin gecekondu önleme bölgesi		D. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir yedek üye seçimi.	272:273
		6. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER	273
		1. — Millet Meclisi İdare Amirle-	

rinin, 28 . 2 . 1971 günlü ve 1376 sayılı 1971 yılı Bütçe Kanununda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Büt-

çe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi 2/511; Cumhuriyet Senatosu 2 /314) (S. Sayısı : 1567) 273.276

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Bitlis Üyesi Orhan Kürümoğlu; Bingöl departiminin tevlidettiği zarar ve alman tedbirleri mahallinde incelemekle görevlendirilen heyet adına durumu Genel Kurula arz etti.

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Milli Savunma Bakanı Ferid Melen'e, dönüşüne kadar, Adalet Bakanı İsmail Arar'ın vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi okundu, bilgi edinildi.

Başkanlık Divanında münhal bulunan iki kâtiplik için yapılacak seçim, verilen önerge üzerine, bir başka birleşime bırakıldı.

Millet Meclisi İdare Amirlerinin, 28 . 2 . 1971 günlü ve 1372 sayılı 1971 yılı Bütçe Kanununda değişiklik yapılması hakkındaki kanun teklifinin tümü görüşüldü. Komisyon hazır bulunmadığından teklifin müzakeresi tehir edildi.

Üstü onbaşıya fiilen taarruzdan hükümlü 1946 doğumlu Mehmetoğlu Şerife'den doğma Halil Çelik ve,

Tedbirsizlik ve dikkatsizlik neticesi ölüme sebebiyet vermekten hükümlü 1947 doğumlu Hüseyinoğlu Gülsüm'den doğma öğretmen Nuri Vural haklarındaki özel af kanun tasarılarının ikinci görüşülmesi tamamlandı ve tasarıların kanunlaşmaları kabul olundu.

Millet Meclisi İdare Amirlerinin, 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifinin görüşülmesine; komisyon hazır bulunmadığından, imkân olmadı.

Ticari işletme Rehnj kanun teklifinin görüşülmesi, bu teklifte Hükümeti temsil yetkisinin Başbakanlığa ait bulunması sebebiyle, tehir edildi.

İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin 554 sayılı sorusunun görüşülmesi ilgili Bakanın;

Kırşehir Üyesi Halil Özmen'in 527,

İzmir Üyesi Necip Mirkelâmoğlu'nun, 560, Kars Üyesi Ziya Ayrım'ın 562 sayılı sorularının görüşülmesi ilgili Bakanların ve soru sahiplerinin ve bu birleşimde hazır bulunmalarını;

Malatya Üyesi Hamdi Özer'in 563 sayılı sorusunun görüşülmesi mehil talebedilmiş olması sebepleriyle gelecek birleşime bırakıldı.

654 sayılı Toplum Zabıtası kurulması hakkında Kanunun 1 ve 3 ncü maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı açık oya sunuldu ve tasarının kanunlaşması kabul edildi.

Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ile İstanbul Üyesi Halûk Berkol'un TRT Ankara Televizyonuna dair Senato araştırması isteyen önergesi, önerge sahipleri ile ilgili Bakan;

Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyeti Ekrem Özden'in, İstanbul'un Sağmalcılar ve Esenler mıntakalarında vukubulan kolera hastalığına dair Senato araştırması isteyen önergesi, ilgili Bakan;

Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer'in, üniversite ve yüksek okullarda vukubulan boykot, işgal ve diğer hâdiselere dair Senato araştırması isteyen önergesi, önerge sahibi ve ilgili Bakan;

Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, öğrenci olayları ve şiddet hareketleri doğuran hususlara dair Senato araştırması isteyen önergesi, önerge sahibi ve ilgili Bakan;

Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, son beş yıl içinde açılan ve kullanılan kredilerin ekonomik ve sosyal kalkınmadaki katkı ve etkilerine dair Senato araştırması isteyen önergesi ilgili Bakan;

Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, bölgelerarasında artan farklılık ve böl-

gesel plâna gitme zorunluğu olup olmadığı hususlarında Senato araştırması istiyen önergesi, ilgili Bakan bu birleşimde hazır bulunmadıklarından görüşülemedi.

3 Haziran 1971 Perşembe günü saat 15,00 te toplanmak üzere Birleşime saat 16,15 te son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Hayri Mumcuoğlu

Kâtip
Kastamonu
Mehmet Çamlıca

Kâtip
Mardin
Abdülkerim Saraçoğlu

SORULAR

Sözlü sorular

1. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Necip Mirkelânoğlu'nun, Tütün ve Tütün Tekeli Kanununa dair, sözlü soru önergesi Gümrük ve Tekel Bakanlığına gönderilmiştir. (6/564)

2. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Malatya'da kayısı ürününe dair sözlü soru önergesi Başbakanlığa gönderilmiştir. (6/565)

Yazılı sorular

1. — Cumhuriyet Senatosu Kocaeli Üyesi Hikmet İşmen'in, son olaylara dair, yazılı soru önergesi Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/768)

2. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, köylere elektrik verilmesine dair, yazılı soru önergesi Köy İşleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/769)

3. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Millî Savunma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/770)

4. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair yazılı soru önergesi Adalet Bakanlığına gönderilmiştir. (7/771)

5. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Devlet Bakanlığına gönderilmiştir. (7/772)

6. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın 1, 2, 3 ve 4 ncü dere-

celere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Devlet Bakanlığına gönderilmiştir. (7/773)

7. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Devlet Bakanlığına gönderilmiştir. (7/774)

8. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Devlet Bakanlığına gönderilmiştir. (7/775)

9. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/776)

10. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/777)

11. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Gençlik ve Spor Bakanlığına gönderilmiştir. (7/778)

12. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Orman Bakanlığına gönderilmiştir. (7/779)

13. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Köy İşleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/780)

14. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi İmar ve İskân Bakanlığına gönderilmiştir. (7/781)

15. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Turizm ve Tanıtma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/782)

16. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına gönderilmiştir. (7/783)

17. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Sanayi ve Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir. (7/784)

18. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Ulaştırma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/785)

19. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Çalışma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/786)

20. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (7/787)

21. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü de-

recelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Gümrük ve Tekel Bakanlığına gönderilmiştir. (7/788)

22. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına gönderilmiştir. (7/789)

23. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlığına gönderilmiştir. (7/790)

24. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Bayındırlık Bakanlığına gönderilmiştir. (7/891)

25. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (7/792)

26. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Maliye Bakanlığına gönderilmiştir. (7/793)

27. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesi Dışişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/794)

28. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Ragıp Üner'in, fıstık ürününe dair, yazılı soru önergesi Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (7/795)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Hayri Mumcuoğlu

KATİPLER : Orhan Kürümoğlu (Bitlis), Abdülkerim Saraçoğlu (Mardin)

BAŞKAN — 72 nci Birleşimi açıyorum.

2. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacak efendim.
(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır.

3. — DEMEÇLER VE SÖYLEVLER

1. — *İstanbul Üyesi Ekrem Özden; şakiler tarafından rehine alınan Sibel Erkan'ın kurtuluşu ve şakilerin ele geçirilmesine dair demeci.*

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, iki gündem dışı konuşma istemi var: Birisi Sayın Ekrem Özden'in, son İstanbul olaylarına ait Diğeri Bingöl depremi nedeni ile Sayın Arif Hikmet Yurtsever'in. Kısa olması istirhamı ile bu iki arkadaşta söz veriyoruz efendim.

Sayın Ekrem Özden, buyurun.

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli senatörler; kurdukları örgütle Türkiye Cumhuriyetinin ananizamını yok ederek bu aziz milleti bir esir hayatı yaşatmaya mahkûm edecek kimselerle yapılan savaş son haddini bulduğu sırada İstanbul'da, Maltepe'de bir binbaşının küçük kızı Sibel Erkan'ı rehine olarak 51 saat güvenlik kuvvetlerine silâhla karşı duran iki şakinin nihayet Salı günü hesapları görülmüş bulunuyor.

Hâdisenin oluş şekli cümlece malûm olduğu veçhile şöyledir: İstanbul'da, Maltepe'de bir evden çıktıkları sırada, hüviyet soran bekeciyi yaraladıktan sonra o civarda bir binbaşının evine giden şakiler o sırada binbaşının kızı, 14 yaşındaki Sibel'i rehine olarak yanlarına almışlardır. İşte o günden Salı günü sabahına kadar büyük bir mücadele başlamış, küçük, mâsum yavrunun rehine olarak elde bulunuşu silâhlarını kullanan suçluların yakalanmalarına mâni olmuştur. Abluka 51 saat sürmüştür. Sıkıyönetim ilçileri, sırf kızın bir felâkete kurban olmamasını temin maksadiyle hâdise yerinde tenni ile hareket etmişlerdir. Çocuğun hayatını

kurtarmayı haklı olarak birinci plâna almışlardır. Bu davranış bütün Türkiye'yi ilgilendirmiş, binlere vatandaş Maltepe'deki olay sahasına akın etmiştir. Suçluların teslim olmaları için her çareye başvurulmuştur. Bir ara anneleri de çağırıda bulunmuşlarsa da gözleri dönmüş eşkiyalar, annelerine «defol» diye mukabelede bulunmuşlardır. Sıkıyönetim komutanı bu hâdisede gayet soğukkanlı hareket etmiş, en evvel küçük, mâsum Sibel'in hayatını kurtarmanın çarelerini büyük bir titizlikle aramış ve hulumuştur. Nihayet, geçen Salı günü saat 11,40 da evvelden düzenlenen plânlara göre canilerin sığındıkları yere hücum edilmiş; keskin nişancıların başarılı atışları, ölümü göze alarak içeri giren emniyet mensupları ve kahraman subay ve erlerimiz rehine Sibel Erkan'ı sağsalim kurtarmışlardır. Bu çatışmada Hüseyin Cevahir ölü, Mahir Çayan da ağır yaralı olarak ele geçirilmiştir. Silâhlı banka soygunculuğu, insan kaçırıp para kopararak çapulculuk ve nihayet suçsuz, bigünah kimseleri öldürmek, yaralamak suçlarını pervasızca göze alan, bu eli silâhlı ve kanlı insanlar bu güzel yurdun insanları asla olamaz. Türk Halk Kurtuluş Ordusu diye kendi kendilerini adlandıran bu örgüt artık Türkiye'de yaşayamaz. Çünkü, milyonlarca vatandaş, askeri ile, jandarması ile, polisi ile arkalarında ve...

ORHAN KOR (İzmir) — Aklı başına geldi.

BAŞKAN — Rica ediyorum efendim, istirham ediyorum.

Buyurun Sayın Özden. Rica ediyorum efendim devam buyurun.

EKREM ÖZDEN (Devamla) — Ciddî bir meseleyi bu kadar hafife alan arkadaşına ne söyleyeyim?

SAFFET URAL (Bursa) — O kendi ayıbını örtmeye çalışıyor.

EKREM ÖZDEN (Devamla) — Çünkü milyonlarca vatandaş, askeri ile, jandarması ile, polisi ile arkalarındadır ve kentlisi, köylüsü bunların yakasını bırakmayacaktır. Zulme, cebre ve silâha dayanan bu kendini bilmez; vatan, toprak, millet nedir anlamazların bundan sonraki muhtemel çırpıntıları daima hüsrarla son bulacaktır. Bugün kaçakta bulunan kimselerin böyle facialardan ibret alarak adalete sıgımlarını candan temenni ediyoruz.

Değerli senatörler, Türk Milleti istiklâl ve hürriyetine âşık bir topluluktur. Tarih boyunca esir yaşamamıştır. Kimsenin kölesi olmamıştır ve olmayacaktır. Bu millete zincir vuramazsınız. Bu vatanın bağrına hançer saplayıp, seni kurtaracağım diye kimseyi kandıramazsınız. Sizin ne olduğunuzu, hüviyetinizi artık bu millet anlamış bulunuyor. Türk Milleti kendi benliğini kanı pahasına yüzyıllar boyunca muhafaza etmesini bilmıştır. Çaldıran'da, Kosova'da, Bağdat'ta, Mısır'da, Viyana önlerinde, Tuna boylarında at oynatan atalarımızın kanı damarlarımızdadır ve nihayet ölmez Atatürk'ün her tarafı düşmanlarla sarılmış bu vatani tekrar diriltme savaşında ruhumuza aşladığı inanç, hürriyet ve istiklâl azim ve karardır. Bunları hiçbir millete kaptırmıyacağımız gibi, hiçbir kimse ve hiçbir zümreye de asla feda edemeyiz. (A. P. sıralarından alkışlar, «Bravo» sesleri)

Beni alkışlıyorsunuz ama; bu havayı bozmak için sözlerimde bunların müsebbipleri hakkında hiçbir şey söylemiyorum.

BAŞKAN — Lütfen Sayın Özden, devam buyurun efendim.

EKREM ÖZDEN (Devamla) — Muhterem senatörler, olayın çıktığı ilk gününden sonuna kadar soğukkanlılıkla hareket eden, verdiği kesin kararlarla mâsum Sibel'in kurtulmasını ve şakilerin tutulmalarını temin eden Birinci Ordu ve Sıkıyönetim Komutanı Sayın Orgeneral Faik Türün'ü candan tebrik ederim.

Ayrıca, ölümü dahi göze alarak eve girmeyi başaran güvenlik kuvvetleri âmir ve memurlarına ve Silâhlı Kuvvetlerimizin subay, astsubay ve erlerine yürekten tebriklerimi sunmak isterim.

Artık vatandaşlarımız bu iş bitmelidir, milletimizin bunlarla daha fazla meşgul olmasına tahammülü yoktur, halk uyanıktır, nereye sürüklenmek istendiğini şahısların davranışlarıyla anlamıştır.

Kıymetli senatörler, bu kamlı olayı bugün böylece yüksek huzurnuzda Cumhuriyet Senatosunun tutanaklarına geçirdiğim için çok üzgünüm. Bu tutanaklardaki sözler nesiller boyunca bir ibret levhasının kısa tarihçesi olarak kalacaktır. Büyük Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet idaresinin ilk günlerinden bu yana böyle en modern silâhlarla teğiz edilmiş gizli ve kahredici teşkilât ilk defa görülmüştür. Sapık, medeni olmıyan, modası geçmiş değersiz fikirlerin arkasından giderek körpe Cumhuriyetimizi yıkıp yerine insan hak ve hürriyetlerini tanımayan bir idarenin gelmesi için çalışan bu eşkiyaların tutumlarını halk kitleleri nefret ve lânetle karşılamışlardır. Halkımızın biran evvel bu gibilerden kurtulmaya, Cumhuriyet rejiminin sağlam, kuvvetli esaslara bağlı, tarafsız ve kanunları var kuvvetiyle müdafaa ve tatbik eden bir idareye hasret çektiği de bir kere daha meydana çıkmıştır. Bu olaylar şunu ispat etmiştir ki, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin güvenlik kuvvetleri, her ne suretle olursa olsun, kanunlara karşı gelenleri taraf tutmadan bütün gayretlerini bir araya getirerek ciddî, samimî ve kanuni bir mücadelenin içine atıldığı zaman hiçbir suçlunun tutulmamasına ve cezasını görmemesine imkân yoktur. Yeni Hükümetin tutumu ve gayreti ile büyük asayiş gailelerinin bertaraf edileceğinden ve senelerce telâş, korku içinde mal, can emniyeti kaygusuna kapılmış milletin rahat bir nefes alacağından zerre kadar şüphe etmiyorum. Her şeyden evvel her alanda kesin ifadesiyle kanunların hâkim kılınması şarttır ve bunda aklı başında olan hiçbir vatandaşın tereddüdü yoktur.

Muhterem arkadaşlarımız, «kızım vatan için ölebilir» diyen mert Türk subayı, Sibel'in babası Binbaşı Dinçer Erkan'ı yüksek huzurları-

nızda takdirle ve hayranlıkla anmak isterim. (A. P. sıralarından alkışlar) Kendisine ve ailesi fertlerine büyük üzüntülerinden kurtulduklarından dolayı geçmiş olsun derim. Tanrı Milletimize bir daha böyle acı günler göstermesin.

Hepinizi en derin saygılarımla selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

2. — *Bingöl Üyesi Arif Hikmet Yurtsever'in; Bingöl ve dolaylarında vukua gelen depremin zararlarına, Hükümetçe alınan tedbirlere ve bu bölgede yapılması gereken işlere dair demeci.*

BAŞKAN — Sayın Yurtsever, Bingöl depremi hakkında, lütfen buyurun efendim.

ARIF HİKMET YURTSEVER (Bingöl) — Sayın Başkan, değerli senatör arkadaşlarım; 22 . 5 . 1971 günü Bingöl ilimiz ve çevresinde vukubulan deprem dolayısıyla Hükümetin bâzı tedbirler almasını ve hizmetlerin süratlendirilmesini talebetmek üzere huzurunuzdayım.

Sayın senatörler, 1935 yılında il haline getirilen ve o günden beri bir hayli gelişerek küçük ve şirin bir şehir haline gelen Bingöl'ümüz 22 . 5 . 1971 Cumartesi günü saat 18,45 te bir deprem felâketine mâruz kaldı. Bir anda vilâyet merkezi ile 86 köyümüz yerle bir olarak tamamen yıkıldı. Bu felâket neticesinde maalesef 869 vatandaşımızı kaybettik. Huzurunuzda ebediyete intikal eden bu değerli millet evlâtlarının aziz hâtıralarını hürmetle anıyor ve kendilerine cenabı haktan rahmet, kederli ailelerine ve büyük Türk Milletine başsağlığı diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, deprem felâketinin Bingöl'de yaptığı tahribatı kısaca rakamlarla arz edersem felâketin vahametini daha iyi arz etmiş olacağımı ümid ediyorum.

Can kaybı; vilâyet merkezinde 324, merkez ilçe köylerinde 530, diğer ilçe köylerinde 15 olmak üzere 869 kişidir.

Bina tahribatı : Şehir merkezinde 957 tamamen yıkık, 962 ağır hasar, 495 orta hasar, 260 az hasar.

Köylerde ise, 4 000 yıkık ve ağır hasar, 2 200 orta hasar, 2 500 az hasar olmak üzere ceman 6 000 yıkık, 3 500 orta ve yine 3 500 az hasar almak üzere büyük miktarda tahribat husule gelmiştir.

Ayrıca, şehir merkezindeki bütün resmî binalar, bütün âmme tesisleri, bütün çarşı ve dükkânlar yıkılmıştır. Şehir içerisinde sadece 76 bina sağlam kalabilmiştir. Bunların içine de hiçbir vatandaşın girmesine maalesef imkân yoktur. Bunların dışında da bölge halkının yegâne geçim kaynağı olan onbinlerin üzerinde hayvan telef olmuştur.

Değerli arkadaşlarım, görüldüğü üzere milletimizin büyük fedakârlıklarla meydana getirdiği ilimiz tamamen yok olmuş, insanları büyük bir ıstıraba, milletimiz ise büyük bir üzüntüye gark olmuştur. Bu üzüntülerimizi kısmen tahfif eden yegâne husus, başta Sayın Başbakanımız olmak üzere Hükümetin ve bütün müesseseleriyle Ordu, Kızılay ve civar illerin bütün imkânlarıyla Bingöl'ün yardımına koşması ve yaralarını sarmak için yarışa girişmesi olmuştur.

Gerçekten felâketin vukubulduğu andan itibaren başta Sayın Başbakanımız olmak üzere Hükümet bütün imkânlarıyla ciddi ve çok süratli bir şekilde hareket ederek gerekli tedbirleri almış, civar vilâyetlerden sivil ve askerî güçler Bingöl'ün yardımına koşmak üzere seferber edilmiştir. Bilhassa Bingöl'deki 220 nci Piyade Alayı ile 10 ncu Tümen ve kolordu kumandanlarının almış olduğu tedbirler ve mezkûr birliklerin cansiperane çalışmaları neticesinde binlerce vatandaşımız enkaz altından kurtarılmış ve böylece can kaybının artması önlenmiştir. Bu çalışma ve gayretlerinden dolayı başta Sayın Başbakanımız olmak üzere Hükümetimize ve Sayın Genelkurmay Başkanımızın şahsında kolordu, 10 ncu Tümen, 220 nci Piyade Alayı kumandan ve mehmetchiklerine, süratle Bingöl'ün yardımına koşan Kızılay'ımızın değerli idarecilerine, civar ve diğer vilâyetlerin vali ve halkına, netice olarak büyük milletimize, başta Federal Almanya olmak üzere bütün Dünya Kızılağ ve resmî yardım müesseselerine Bingöl'lüler adına şükran ve minnettarlıklarımı arz ederim.

Muhterem senatörler, Hükümetimizin Bingöl'ün mâruz kaldığı felâketin meydana getirdiği yaraları çok ciddi şekilde saracağına inancımız tamdır. Bu inancımızı teyideden en büyük teminat, çok ciddi devlet işleri olmasına rağmen Sayın Başbakanımızın felâketin hemen akabinde Bingöl'e ilgili bütün bakanlarla teşrif

ederek vatandaşlarımızın ıstırabına iştirak etmeleri ve gerekli bütün tedbirleri almak üzere ilgililere emir vermeleri ve ondan sonra da da- imî şekilde takibetmeleri olmuştur.

İmar ve İskân Bakanı Sayın Babüroğlu'nun Hükümet adına en ucra köylerimize kadar giderek tedbirleri kontrol ve vatandaşlarımızı teselli etmesi ancak takdirle karşılanacak ciddi bir vazife anlayışının belirtisidir. Bu davranışlar, alınmış ve alınmakta olan tedbirler üzüntümüzü kısmen gideren teselli ve ümit kaynaklarıdır. Bütün bunlara rağmen Sayın Hükümete bâzı hususları hatırlatmak ve bâzı tedbirleri ıstırham etmek için müsaadelerinizi ıstırham edeceğim.

1. — Tahribat çok büyüktür, vatandaş büyük üzüntü içerisinde. Civar il ve ilçelere ve köylere şimdiden maalesef göç başlamıştır. 17 000 nüfusun kısa zamanda 10 000 in altına düşeceği mukadderdir. Buna mani olmak için Hükümetin kış bastırmadan resmî ve özel konutlarla işyerlerini mutlaka yeniden inşa ettireceğini ve kış bastırmadan vatandaşı konut sahibi kılacağını halka ilân etmesi ve bunun teminatını vermesi,

2. — Bingöl için özel bir himaye kanunu çıkarmak üzere tasarıyı hazırlayıp biran önce Meclislerimize sunması, gerekli ödeneklerin Meclislerce tefrikinin sağlanmasını üzere yine harekete geçmesini,

3. — Eylül 15 inden sonra inşaat mevsiminin sona ereceğinin göz önüne alınarak bütün çalışmaların süratlendirilmesini,

4. — Tahribata uğrıyan köylerimizin iskân ve yardım meselelerinin halli için yolu olmıyan köylere yol yapılması ve içme suyunun temini ile yerleşme yerlerinin tesbiti için vilâyet ve bölge imkânlarının mutlaka diğer bölgelerden takviye edilmesini ve gerekli ödeneklerin tefrik edilmesini,

5. — Çadır ihtiyacını karşılamak üzere en az 5 000 çadırın daha süratle temin edilerek Bingöl'e gönderilmesini, zira 15 000 çadıra ihtiyacolmasına rağmen şu ana kadar Bingöl'e intikal eden çadır sayısı 6 400 dür. Evi yıkılan vatandaşlarımızın pek çoğu henüz çadır sahibi olamamıştır. Evi yıkılmadığı halde ikinci bir depremde korkarak ayakta kalan evinin altı-

na girmeye cesaret etmiyen vatandaşlarımızın sayısı da pek çoktur. Bu bakımdan mutlaka 15 000 çadırın en geç 10 gün içerisinde Bingöl'e ulaştırılmasında zaruret vardır.

6. — Resmî dairelerle memur konutları meselesini realist ölçüler içerisinde halletmesini,

7. — Depremden önce Bingöl'de ikamet eden ve artık Bingöllü olan esnaf ve sair durumundaki kiracı vatandaşlarımızın sosyal adalet ilkeleri muvacehesinde diğer mülk sahibi vatandaşlarımız gibi konut sahibi kılınmasını,

8. — Zarar gören köylü ve esnaf vatandaşlarımızın perişan durumlarının ve ödeme imkânsızlıklarının göz önüne alınarak milli bankalara olan borçlarının ertelenmesini ve icraların durdurulmasını,

Buna inzimamen yeni plâsman tefrikinin,

9. — Bütün eşyaları tahribolan Bingöl memurlarına devletten alacakları olan maaş farklarının avans olarak verilmesini,

10. — Köylünün yegâne geçim kaynağı olan hayvanlarına kışlık barınak yapması için ayrıca bir kredi verilmesini,

11. — İşsiz kalan ve perişan olan köylü ve şehirli gençlerin geniş bir kontenjan tefrik edilerek dış ülkelere gönderilmesinin teminini,

12. — Yetim kalan yavruların muhakkak bir yuvaya kavuşturulmasını depremde her şeyini kaybeden, müesseseleri dahi yıkılan orta tedrisat öğrencilerinin durumlarının mutlaka halledilmesini, üniversitede okuyan ve bu yıl yine üniversiteye devam etmek durumunda bulunan gençlerin durumlarının da mutlaka bir neticeye bağlanmasını Hükümetten rica ediyorum.

Bu taleplerimizin dışında teferruata kaçan birçok vatandaş istekleri ve zaruri ihtiyaçları vardır. Bunları da ayrıca ilgili makamlara sırası geldikçe arz edeceğiz. Ancak bunlar zaruri ve hayatî olan ihtiyaçlardır. Bu hususta Hükümetin çok ciddi ve süratli bir çalışma içerisinde girilmesini, tecrübeli memurları tekrar vazife başına çağırarak veyahut onların tecrübelerinden istifade ederek faaliyete girişmesini ıstırham ediyorum.

Cümnenizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.
Gündeme geçiyoruz efendim.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Dışişleri Bakanı Osman Olcay'a, dönüşüne kadar, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sadi Koçaş'ın vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/1020)

BAŞKAN — Riyaseticumhur tezkeresi var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Dışişleri Bakanı Osman Olcay'ın dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına Devlet Bakanı, Başbakan Yardımcısı Sadi Koçaş'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Yüce Kurulun bilgilerine arz edilmiştir efendim.

2. — İçel iline bağlı Gülnar ilçesi belediyesinin gecekondulu önleme bölgesi araştırma komisyonu Başkanlık Divanının teşkil edildiğine dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi.

BAŞKAN — Bir komisyon başkanlığı yazısı var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

İlgi : 20 . 5 . 1971 tarih ve 10802 - 10/37 sayılı yazıları.

İçel iline bağlı Gülnar ilçe belediyesinin gecekondulu önleme bölgesi Araştırma Komisyonu 1 . 6 . 1971 Salı günü saat 14,30 da (8) sayın üyenin iştiraki ile toplanarak Başkanlık Divanını aşağıdaki şekilde seçmiştir.

Arz ederim.

Araştırma Komisyonu
Başkanı
Kâzım Karaağaçhoğlu

Başkan : Kâzım Karaağaçhoğlu (Afyon Karahisar)

Sözcü : Mehmet Varışlı (Konya)

Kâtip : Sami Küçük (Tabii Üye)

BAŞKAN — Yüce Kurulun bilgilerine arz olunur efendim.

3. — Cumhuriyet Senatosu üyeleri Refet Rendeci, İhsan Sabri Çağlayangil, Edip Somunoğlu ve Mukadder Öztekin'e izin verilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi. (3/1012, 1014, 1015, 1016)

BAŞKAN — Dört sayın üyeye izin verilmesi konusu hakkında Başkanlık yazısını sunuyorum.

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı Cumhuriyet Senatosu üyelerinin hizalarında gösterilen müddetlerle izinleri, Başkanlık Divanının 24 . 5 . 1971 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Tekin Arıburun
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Cumhuriyet Senatosu Samsun Üyesi Refet Rendeci, hastalığına binaen 6 . 5 . 1971 tarihinden itibaren (28 gün)

Cumhuriyet Senatosu Bursa Üyesi İhsan Sabri Çağlayangil, hastalığına binaen 20.5.1971 tarihinden itibaren (1 ay)

Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Edip Somunoğlu, hastalığına binaen 13 . 4 . 1971 tarihinden itibaren (105 gün)

Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mukadder Öztekin mâzeretine binaen 20 . 5 . 1971 tarihinden itibaren (1 ay)

BAŞKAN — Sayın üyelerin adlarını ayrı ayrı okutarak oylarınıza arz edeceğim.

Cumhuriyet Senatosu Samsun Üyesi Refet Rendeci, hastalığına binaen 6 . 5 . 1971 tarihinden itibaren (28 gün)

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu Bursa Üyesi İhsan Sabri Çağlayangil, hastalığına binaen 20.5.1971 tarihinden itibaren (1 ay)

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Edip Somunoğlu, hastalığına binaen 13 . 4 . 1971 tarihinden itibaren (105 gün)

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.
Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mukadder Öztekin mâzeretine binaen 20.5.1971 tarihinden itibaren (1 ay)

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

4. — İki aydan fazla izin alan Erzurum Üyesi Edip Somunoğlu'nun tahsisatının verilebilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/1017)

BAŞKAN — Bir tezkere daha vardır, okuyorum efendim.

5. — SEÇİMLER

BAŞKAN — Çok muhterem arkadaşlarım, seçimlere geçiyoruz.

A) Anayasa Mahkemesine bir yedek üye seçimi.

B) Başkanlık Divanında münhal bulunan iki kâtipliğe üye seçimi.

C) Yüksek Hâkimler Kuruluna üç asıl üye seçimi.

D) Yüksek Hâkimler Kuruluna bir yedek üye seçimi.

BAŞKAN — Bu hususta bir önerge verilmiştir. Seçimlerin, aynı zamanda kürsüye konulacak ayrı, ayrı sepetlere oyların atılması suretiyle bir zamanda yapılması ve iki tasnif heyetiyle de seçim sonuçlarının alınması hususu önerilmiştir.

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Sayın Başkan, bir soru sormak istiyorum. Efendim, gerek Anayasa Mahkemesi üyeliğine, gerekse Yüksek Hâkimler Kuruluna seçimleri, Anayasa değişikliği nazarı itibara alınarak şimdi yapmalıydık denildi ve bu esbabı mucibe ile Başkanlık Divanınca ertelendi. Şimdi, Millet Meclisi Anayasa Komisyonunda bu teklif müzakere edilirken biz burada nasıl üyeleri seçeceğiz?

BAŞKAN — Sayın Ekrem Özden, arzı cevabedeyim efendim. Bu hususta filhal Anayasa tadiline ilişkin bir teklif komisyonlarda mevcut değildir. Millet Meclisinde de bu konuda seçimler yapılmaktadır. Tüzüğümüzün 114 ncü maddesinin son fıkrası ancak Genel Kurul kararı ile, vakti ile yapılmış olan işlemlerin tekrar edilebileceğini âmirdir. Böyle bir karar mevcu-

Genel Kurula

Hastalığı dolayısıyla 2 aydan fazla izin alan Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Edip Somunoğlu'nun tahsisatının verilebilmesi İçtüzüğü'nün 146 ncı maddesi gereğince Genel Kurul kararına bağlı olduğundan, keyfiyet yüce tensiplerine arz olunur.

Tekin Arıburun

Cumhuriyet Senatosu Başkanı

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

dolmadığına göre, Başkanlık Divanı Pazartesi günü toplantısında bu seçimlerin gündeme alınmasına karar vermiştir.

HİDAYET AYDINER (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkan, adaylar kimlerdir?

BAŞKAN — Sayın Hidayet Aydın, zatî âlinize arzı cevabediyorum; bu husustaki aday listeleri vaktiyle dağıtılmıştır. Fakat bir hâtırayı yenilemek için adayları tekrar okutacağım efendim.

Muhterem arkadaşlarım, seçimlerin aynı zamanda yapılması ve iki tasnif heyetince bu işin idare edilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Şimdi, yüksek mahkemelere üye seçimi hakkında tasnif heyetinin isimlerini çekiyorum. Mustafa Deliveli? Yoklar. Sayın Mehmet Ali Pestilci? Buradalar. Sayın Feridun Cemal Erkin? Buradalar. Sayın Akif Tekin? Yoklar. Sayın Nâzım İnebeyli? Yoklar. Sayın Vehbi Ersü? Yoklar. Sayın Kudret Bayhan? Buradalar. Yüksek mahkemelere üye seçimi hakkında tasnif heyeti tamam olmuştur efendim.

Divan üyelikleri için seçim yapıyoruz. Sayın Hayri Dener? Buradalar. Sayın Orhan Kor? Buradalar. Sayın Hüseyin Avni Göktürk? Buradalar. Bu suretle tasnif heyetleri seçilmiştir. Şimdi, adayları hâtıraları tazelemek yönünden arz ediyorum.

Divan üyelikleri için : Sayın Azmi Erdoğan, Sayın Kudret Bayhan, Sayın Âdil Ünlü, Sayın Zerin Tüzün. Başka aday var mı efendim? Yok.

Şimdi yüksek mahkemeler asıl ve yedek üyelerinin isimlerini okutuyorum efendim:

Anayasa Mahkemesi yedek üyeliği için yapılan gizli oylama sonucu :

Anayasa Mahkemesi yedek üyeliği için adaylar : Hürrem Barın, Kemal Berkem, Âdil Esmer, Hüseyin Namık İmamoğlu, Yeredoğ Kişioğlu, Aziz Ocakcıoğlu, Celâl Öncel, Mehmet Sabri Özbek, Hâmit Selekler, Doğan Yaşınkılıç. 10 üye.

Yüksek Hâkimler Kuruluna seçilecek 3 asil aday listesi : Bedrettin Arel, Ali Nihat Aydın, Orhan Tekin Babaoğlu, Ahmet Fuat Bilgin, Ömer Lûtfi Bozcaalı, Hüsamettin Çelikel, Necdet Çorbacıoğlu, Ş. Yaşar Eğin, Celâl Erdoğan, Cemil Günday, Ahmet Remzi Güneş, Hüseyin Namık İmamoğlu, Sami İslamoğlu, Sıtkı Karabel, Bahattin Karaküçük, H. İsmet Kökeç, Şerafettin Özdiğer, Mehmet Mahir Özkurt, Süleyman Özsever, Mehmet Alptunç, Cemil Saatçioğlu, Nazif Soydam, Ahmet Turan Soğancıoğlu, Necmi Şeşen, Nezihî Tamkut, Ahmet Kâmil Tarhan, Sebati Yalçın, Faruk Yener. 28 kişi.

Yüksek Hâkimler Kuruluna yedek üye adayları : Memet Reşit Ağdan, Ahmet Hakkı Coşkun, Celâl Erdoğan, Ahmet Güler, Ahmet Remzi Güneş, Hüseyin Namık İmamoğlu, Ahmet Kâmil Tarhan, 7 aday.

BAŞKAN — Bir feragat dilekçesi var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Yüce Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosunca seçilecek Yüksek Hâkimler Kurulu asil ve yedek üyeliği için

adaylığımı koymuştum. Bu kere asil üyelik için adaylıktan feragat ediyorum. Arz ederim.

Ahmet Kâmil Tarhan
Ankara Savcı Yardımcısı

BAŞKAN — Divan üyelikleri için sayın adayların adlarını evvelce arz etmiştim. Şimdi alfabetik sıraya göre ad okumak suretiyle seçime geçiyoruz. Bir yanlışlığa mahal verilme üzere arz ediyorum kürsiye konulmuş olan sepetlerden birisi Divan üyelikleri seçimi içindir. Diğerlerinden, birisi Anayasa Mahkemesine, diğeri Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçimine ilişkindir.

Seçimlere geçiyoruz efendim.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Sayın Başkan, Yüksek Hâkimler Kurulunun yedek üyeliği de aynı kutuda mıdır?

BAŞKAN — Aynı kutuda efendim.

Seçimlere geçiyoruz.

(Ad okunmak suretiyle oylar toplandı.)

BAŞKAN — Oyunu kullanmıyan sayın üye var mı? («Var, var» sesleri) Lütfen efendim...

Tasnif sırasında kanun tekliflerinin müzakeresine geçmek imkânını bulacağımıza ümid ediyorum. Bu nedenle arkadaşlarımla Genel Kurulda kalmalarını istirham ediyorum.

Oyunu kullanmıyan sayın üye . Yok. Oy verme işlemi sona ermiştir. Vazifeliler iki sepetten birini sayın kurul üyelerinin tasnifine, diğerini de diğeri kurulun tasnifine sunsun.

6. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, 28 . 2 . 1971 günlü ve 1376 sayılı 1971 yılı Bütçe Kanununda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi 2/511; Cumhuriyet Senatosu 2/314) (S. Sayısı : 1567) (1)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, 71 nci Birleşimde müzakeresine başladığımız 1567 sıra sayılı, Millet Meclisi İdare Âmirlerinin 28 Şubat 1971 günlü ve 1376 sayılı 1971 yılı Bütçe

Kanununda değişiklik yapılması hakkındaki Bütçe Karma Komisyonu raporunun müzakeresine geçiyoruz.

Sayın Komisyon Başkanı ve sözcüsü Sayın Mustafa Kemal Yılmaz Beyefendi buradalar. Sayın Sayıştay Başkanı ve Hükümeti temsilen Maliye Bakanlığı Sayın Müsteşer Muavinî lütfen yerlerini alsınlar.

Tümü üzerindeki görüşmeler devam ediyordu. Sayın Rifat Öztürkçine, buyurunuz efendim.

RIFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım ;

(1) 1567 S. Sayılı basmayazı 1 . 6 . 1971 tarihli 71 nci Birleşim tutanağına eklidir.

Bütçe Kanununun 9 ncu maddesi gereğince Sayıştaya bâzı kadrolar alınıyor ve bâzı yeni kadrolar ilâve ediliyor.

Teklif gayet yerindedir. Yalnız, benim üzerinde rahatlıkla müspet oy kullanabilmem için bâzı hususların aydınlığa kavuşması kanaatindeyim. Şöyle ki, 1376 sayılı Kanun yani, 1971 sayılı Bütçe Kanununun 9 ncu maddesinin, son fıkrasından bir evvelki fıkrada Sayıştay başkanlıklarına, hâkimlik ve savcılık mesleklerinde bulunanlarla, bu meslekten sayılan görevlerde olanlara verilen kadrolar kaldırılmış, yerine ekli kadrolar konulmuştur. Ekli kadrolara baktığımız zamanda, bu kadrolarda hiçbir zaman (D, E) kadrolarında teknik personele ait bir kimsenin de bulunmadığını gördüm. Şimdi, konu 1 sayılı cetvelin değişikliği ise, Sayıştay Genel Kurulunun, 15 Şubat 1971 gün, 1971/2 esas ve 3492/1 sayılı kararında, daha ziyade, (D) ve (E) cetvelinde teknik personel ile yevmiyeli çalışan kişilerin intibaklarında yapılan aksaklıkların düzeltilmesi cihetine gidilmiştir. Bu gayet yerindedir, doğrudur. Ama, 1 sayılı cetveldeki değişikliğin sonunda, bunları bu kademeye intibakta acaba bir tereddüt hâsıl olmayacak mıdır düşüncesiyle bu konuya değinmek istedim. Birinci arz etmek istediğim husus bu.

İkinci teklifte bâzı kadrolarda unvan yektu. Bunlar unvansız kadrolar idi. Halbuki Geçici Bütçe Karma Komisyonunun raporunda bunlara birer «uzman denetçiliği», «Başdenetçilik», «Beşinci sınıf denetçilik» gibi bâzı şahsa mahsus özel kadrolar konulmuştur. Şimdi, bu kadrolar şahsa ait ise, acaba bu şahsa aidolan kişiler kimlerdir? Milli Birlik Hükümeti zamanındaki bir durum aklıma geldi, Danıştay Kanunu lağvedilmişti ve arkadan bir Danıştay Kanunu geldiğinde, bunların bütün tâyinleri ismen yapılmış idi. Şimdi burada kişisel bir kadro deyimini geçtiğine göre, acaba bu kişisel kadrolar kimlere aittir?

Diğer bir husus, asıl Bütçe Kanununun (1) nci cetvelinde «daktilo» diye tarif vardır. Halbuki burada «daktiloğraf» diye bir deyim var. O zaman değişiklik yaptığımız (1) sayılı cetveldeki «daktiloğraf» ile «daktilo» birbirine uymamaktadır.

Diğer bir husus merak ettim. Yine (1) sayılı cetvelde «makenoğraf» diye bir tâbir var-

dır. Bu, Resmî Gazetede böyle yayınlanmıştır. Ama, teklifte «mekanoğraf» diye geçmektedir. Acaba bu mekanoğraf mıdır? Yoksa makenoğraf mıdır?.. Bunu bâzı lûgatlarda aradık, maalesef ışık tutuşu bir nokta bulunamamıştır.

Diğer bir konu : Yine Yüksek Sayıştayın bir kararı var. Bu kararda, - onun da tarih ve numarasını zikretmek isterim - 9 Nisan 1971 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan Sayıştay Genel Kurulunun esas No: 1971/6, Karar No: 3502/2, 3504/1. 22 ve 29 Mart 1971 tarihlerinde oy çoğunluğu ile alınmış bir kararı aynen burada özet olarak okumak isterim; «1322 sayılı Genel Kadro Kanununa bağlı cetvelde yazılı kadroların Devlet Memurları Kanununa göre yapılacak intibaklarda kullanıldıktan sonra boşalması halinde tabii olacağı işlemin tâyiniinde vâkı tereddüt üzerine Sayıştay Genel Kurulunda şu şekilde bir karar alınmıştır:.

1. Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Dairesinin görüşüne dayanılarak Bakanlar Kurulunca serbest bırakılabilir.

2. 1376 sayılı 1971 yılı Bütçe Kanununun 9 ncu maddesinin 1 ve 2 nci fıkralarında intibak işlemleri tamamlanarak kurumların kesin kadro ihtiyaçları tesbit edilinceye kadar 1322 sayılı Genel Kadro Kanununda gösterilen kadrolar 1971 yılı içinde de geçerlidir»

Şimdi, Devlet Memurları Kanununun hükümlerine göre intibak yapılan bir memur için kullanılan kadronun, o kadroyu işgal eden memurun emekliye ayrılması, istifa etmesi, ölümü, başka bir göreve tâyini veya derece yükselmesi gibi sebeplerle boşalması halinde ilk defa yeniden yer değiştirme veya değerlendirme gibi sebeplerle yapılacak atanmalarda kullanılabilirliği hakkında karar veriliyor. Şimdi, Sayıştayın bu şekilde bir kararı olduğuna göre, her ne kadar Sayıştay Kanunu gereğince Devlet Personel Kanununu ilgilendiren husus ancak maaş durumudur. Bu husus bunu ilgilendirmeye ise de, acaba buradaki Sayıştay Kanununun esasında şahsa ait özel bir kadro çıkmadığına göre, bu özel kadronun verilmesi Sayıştay Kanununa aykırı düşmez mi? Zira burada Personel Kanununa uygun bir statüye tabii tutuluyor ise o zaman böyle kademe değiştirmelerinde, şahsın emekli olmalarında, her hangi bir

eşit ve dengi kadroya tâynini yapılabileceğine göre, o zaman burada bu şekildeki şahsa ait kadroya lüzum olacak mıdır; gibi hususlar tereddüdüme sebebi olmuştur.

Diğer bir konu: Kanun gerekçesinde «Bu Sayıştay kararı muvacehesinde dereceleri indirilen yönetim mensuplarına - kadro yüzünden açıkta kalmalarını önlemek için - durumlarına uygun kadro temin edilmesi nedeniyle getirilmiş» deniyor. Şimdi, cetvelde teklif ettiğimiz zaman da ancak «Genel idare heyetlerine» mensubolan, «Teknik hizmetlere» mensubolan kâtip, daktilo, daire müdürleri, tasnifçi, cilt yardımcıları gibilerin kadrolarında bir indirim oluyor. Ama asıl uzman denetçi gibi 1 nci derecede 29 tane, 2 nci derecede 13 tane, 3 ncü derecede Baş denetçi 3 tane, 3 ncü derece Uzman denetçi 26 tane, 3 ncü derecede Baş denetçi 2 tane, 4 ncü derecede Baş denetçi 8 tane, 9 ncü derecede 5 nci sınıf denetçi 26 tane gibi yeni bir kadro önümüze dikiliyor ki, gerekçede de her ne kadar bütçeye hiç yük tahmil etmediği, bilâkis bir gelir sağladığı ileri sürülüyor ise de, acaba bunların bütçeye yapacağı yük nedir?

Netice itibariyle teklife gönlüm müspet oy verilmesini arzulamıyorum. Çünkü, gerekçe ile metin birbirini tutmamaktadır. Ben isterdim ki, gerekçede doğrudan doğruya anafikir, Bütçe Kanununun 9 ncü maddesindeki yapılacak Sayıştaya aidolan (1) numaralı cetveldeki değişikliklerin esasları anlatılsın. Yalnız geçici 5 nci maddeye göre değil, bir de Sayıştay Genel Kurulunun kararına göre değil, Çünkü, Sayıştay Genel Kurulunun kararı (D) (E) ve teknik personeli ilgilendiren bir husustur. Halbuki (1) sayılı cetvelde bu hususlar sarahatle zikredilmemiştir. Doğrudan doğruya bunlar (1) sayılı cetvelde sınıf olarak değerlendirilmiştir. Böyle bir cetvel yoktur. Buna rağmen teklifin hayırlı olmasını dilerim.

BAŞKAN — Sayın Rifat Öztürkçine, teklifin komisyona iadesi hakkında bir önergeniz var, onda musır mısınız?

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (Devamla) — Değilim.

BAŞKAN — Önerge geri verilmiştir efendim. Komisyon Sözcüsü buyurumuz. Beyanınız

kısa ise yerinizden de ifade edebilirsiniz efendim Takdir sizin.

BÜTÇE KARMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUSTAFA KEMAL YILMAZ (Ankara Milletvekili) — Sayın Başkan, Sayın Öztürkçine komisyona bâzı sorular tevcih etiler. Bu bakımdan benim için bir mahzur yok. Zabıtlara geçmesi bakımından mümkün ise kısaca arz etmek istiyorum.

Sayıştayın kadrosunda yapılan değişikliği istihdaf etmekte olan bu teklif fiilen üst derece maaş almış olan ve fakat kadro imkânsızlığı dolayısıyla kendisine terfi imkânı sağlanmayan, bundan önce Yüce meclislerimizce kabul edilen Danıştay ve Yargıtay gibi adli müesseselerde olan değişikliğin bir benzeridir. Bu bakımdan gelen bu tasarı bütçeye her hangi bir mali külfet yüklememektedir. Zira, ilgisi, yine üst dereceden maaşını almakta devam etmektedir. Bu bakımdan yeni bir külfet gelmiyecektir.

Şahsa aidolarak verilmesindeki maksat şudur: 657 sayılı Kanunu tadil eden 1327 sayılı Devlet Personel Kanununun geçici 8 nci maddesine göre üst derece alan kişilere kadro verildiği takdirde bu kadrolar şahsa aittir. Emekli oldukları takdirde bu kadrolar direkt olarak tekrar yerine avdet edecektir. Yani, başka bir şahsa devredilemeyecektir. Bu maksatla şahsa aidolmak üzere verilmiştir.

Sayın Öztürkçine'nin bahsettiği (D) ve (E) cetveli burada bahis konusu değildir. Bir isim bahsettiler, «daktilo» ve «daktiloğraf» diye. Bilindiği üzere daktilo makinedir, bunun üzerinde çalışan kişiye de «daktiloğraf» ismi verilir. Mekanik makinalarda çalışanlara da «Mekanograf» ismi verilir. Hakiki isimler bu olduğu için kadrodaki isimler de buna göre tanzim edilmiştir.

Diğer taraftan Sayıştayın denetçilerinin (D) ve (E) cetvelinde geçmiş olan hizmetleri burada dikkate alınmıştır. O, ayrı bir mevzudur ve yeni çıkan kanuna göre de sayılmadığı için ayrı bir mevzudur. Kadro Kanunu ile ilgisi yoktur. Getirilmiş olan Kadro Kanununa ek bir tâdil tasarısıdır. Bu tadil tasarısı ile Sayıştayın kadro bakımından sıkıntı çekmekte olduğu bir güçlüğü ortadan kaldıracaktır. Gayesi de tama-

men bundan ibarettir ve bütçemize de yeni bir külfet katılmamaktadır.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim. Teklifin tümü üzerinde başka görüşmek isteyen arkadaşlarımız .. Yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

28 . 2 . 1971 günlü ve 1376 sayılı 1971 yılı Bütçe Kanununda değişiklik yapılması hakkında Kanun

Madde 1. — 1971 yılı Bütçe Kanununun 9 ncu maddesi ile Sayıştaya tahsis edilen kadrolardan, ekli (1) sayılı cetvelde gösterilenler kaldırılmış (2) sayılı cetvelde gösterilenler ilâve edilmiştir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi merbutu bulunan cetvelle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanun 1 . 3 . 1971 den geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanunu Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanları yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 3 ncü maddede kabul edilmiştir.

Teklifin tümü üzerinde görüşmek isteyen sayın üye?.. Yok. Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Teklifin tümü kabul edilmiştir. Açık oylarınıza sunulmuştur. Vazifeliler kutuları gezdirsinler efendim.

Teşekkür ederiz efendim.

Açık oylama muamelesini gelecek birleşimde tekrarlamak zorundayız. Biraz evvel ilk işlem olarak yaptığımız yüksek Yargı organları-

na ve Divana iki üye seçimine ait Tasnif heyetlerinden gelen tutanakları okutuyorum efendim.

Yüksek Başkanlığa

Yüksek Hâkimler Kurulu üç asil üyeliği için yapılan seçime (89) üyenin katıldığı ve bu mevcudun salt çoğunluğu temin etmediği cihetle, tasnife gidilmemiştir.

Arz olunur.

Tasnif Heyeti

Üye	Üye
Zonguldak	Niğde
M. Ali Pestilci	Kudret Bayhan

Üye

Cumhurbaşkanıca S. Ü.
Feridun Cemal Erkin

Yüksek Başkanlığa

Yüksek Hâkimler Kurulu bir yedek üyeliği için yapılan seçime (85) üyenin katıldığı ve bu mevcudun salt çoğunluğu temin etmediği cihetle, tasnife gidilmemiştir.

Arz olunur.

Tasnif Heyeti

Üye	Üye
Zonguldak	Niğde
M. Ali Pestilci	Kudret Bayhan

Üye

Cumhurbaşkanıca S. Ü.
Feridun Cemal Erkin

BAŞKAN — Bu suretle çoğunluğumuzun, başlangıçta ziyadesiyle mevcud olduğu halde, filhal kalmadığı anlaşılmıştır. Diğer seçim neticeleri de aynı durumda. Bu sebeple onları okutuyorum.

8 Haziran 1971 Salı günü saat 15,00 te toplanılmak üzere 72 nci Birleşimi kapatıyorum efendim.

Saygılar sunarım.

Kapanma saati : 16,17

Cumhuriyet Senatosu GÜNDEMİ

72 NCI BİRLEŞİM

3 . 6 . 1971 Perşembe

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu üyeleri Refet Rendeci, İhsan Sabri Çağlayangil, Edip Somunoğlu ve Mukadder Öztekin'e izin verilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi. (3/1012, 1014, 1015, 1016)

2. — İki aydan fazla izin alan Erzurum Üyesi Edip Somunoğlu'nun tahsisatının verilebilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi. (3/1017)

3. — Anayasa Mahkemesine bir yedek üye seçimi.

4. — Başkanlık Divanında münhal bulunan iki kâtipliğe üye seçimi.

5. — Yüksek Hâkimler Kuruluna üç asıl üye seçimi.

6. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir yedek üye seçimi.

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞ- TIRILAN İŞLER

× 1 — Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, 28 . 2 . 1971 günlü ve 1376 sayılı 1971 yılı Bütçe Kanununda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (M. Meclisi 2/511; Cumhuriyet Senatosu 2/314) (S. Sayısı : 1567) (Dağıtma tarihi : 10 . 5 . 1971)

2. — Ticari İşletme Rehni kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından 5 er üye alın-

mak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporları (M. Meclisi : 2/17; C. Senatosu : 2/311) (S. Sayısı : 1551 e ek) (Dağıtma tarihi : 31 . 5 . 1971)

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ile İstanbul Üyesi Halûk Berkol'un TRT Ankara Televizyonuna dair Senato Araştırması istiyen önergesi (10/34)

2. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, İstanbul'un Sağmalcılar ve Esenler muntakalarında vukubulan kolera hastalığına dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/36)

3. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer'in, üniversite ve yüksek okullarda vukubulan boykot, işgal ve diğer hadiselere dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/38)

4. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, öğrenci olayları ve şiddet hareketleri doğuran hususlara dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/40)

5. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, son beş yıl içinde açılan ve kullanılan kredilerin ekonomik ve sosyal kalkımdaki katkı ve etkilerine dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/42)

6. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, Bölgelerarasında artan farklılık ve bölgesel plâna gitme zorunluğu olup olmadığı hususlarında Senato araştırması istiyen önergesi (10/43)

× 7. — Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde

değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/517; Cumhuriyet Senatosu 2/315) (S. Sayısı : 1568) (Dağıtma tarihi : 11 . 5 . 1971)

8. — Yeniden açılacak (Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademileri) nin kuruluş, hazırlık ve esasları hakkında kanun tasarisının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Millî Eğitim ve Bütçe ve Plan-komisyonları raporları (M. Meclisi : 1/1348; C. Senatosu : 1/1205) (S. Sayısı : 1572) (Dağıtma tarihi - 31 . 5 . 1971) (Ret)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

1. — Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı Statüsünün VI ncı maddesinin A, B, C ve D fıkralarında yapılan değişikliğin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarisının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Turizm ve Tarım Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/431; C. Senatosu : 1/1208) (S. Sayısı : 1571) (Dağıtma tarihi - 25 . 5 . 1971)

